Mazkur toʻplamda Toshkent tibbiyot akademiyasining "Klinik laborator diagnostikada innovatsion texnologiyalardan foydalanish, muammolar va yechimlar" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari kiritilgan.

Toʻplamga kiritilgan materiallarning mazmuni va sifatiga muallif(lar) javobgar hisoblanadi.

Toshkent – 2023

Klinik laborator diagnostikada innovatsion texnologiyalardan foydalanish, muammolar va yechimlar<u>. 2023</u>

	202
Sayfutdinova Z.A. Bemorni umumiy tahlil uchun balg'am yig'ishga	383
tayyorlash	
Sayfutdinova Z.A. Najas olish qoidalari	385
Sayfutdinova Z.A. Ichak mikroflorasini o'rganish uchun najasni yig'ish	386
qoidalari	200
Sayfutdinova Z.A., Valijonova M.S. Toksik gepatit etiopatogenezi	
	200
toʻgʻrisidagi talqin	388
Sayfutdinova Z.A. Laborator tekshirish uchun qonni tayyorlashning	
umumiy qoidalari	391
umumiy qordalari	371
Sayfutdinova Z.A. Biologik materialni transportirovka qoidalari	392
Sayfutdinova Z.A., Xidoyatova M.D. Umumiy peshob tahlili normal	
koʻrsatkichlari	394
KO ISatkiciliaii	394
Sharofova Sh.N., Kurbonova Z.Ch., Baltayeva F.G. Covid-19 bilan	
kasallangan bemorlarda antikoagulyasion tizim holati	396
Sharofova Sh.N., Kurbonova Z.Ch. Covid-19 bilan kasallangan	
bemorlarda trombofiliya genlarini tekshirishning ahamiyati	398
Sharofova Sh.N., Kurbonova Z.Ch., Baltayeva F.G. Covid-19 bilan	400
kasallangan bemorlarda qon ivish tizimidagi oʻzgarishlar	400
Shodiyeva G.E., Kurbonova Z.Ch., Nuriddinova N.F. Virus	404
etiologiyali jigar sirrozida gipersplenizm patogenetik mexanizmi	401
Shodiyeva G.E., Kurbonova Z.Ch., Nuriddinova N.F. Virus	
etiologiyali jigar sirrozida trombositopeniya patogenetik aspekti	403
Shodiyeva G.E., Kurbonova Z.Ch., Nuriddinova N.F. Virus	
etiologiyali jigar sirrozida klinik belgilar tavsifi	405
Chadiraya C.E. Vambaraya 7.Ch. Naviddinana N.E. Vi	
Shodiyeva G.E., Kurbonova Z.Ch., Nuriddinova N.F. Virus	40=
etiologiyali jigar sirrozida sitopenik sindrom tavsifi	407
Shodiyeva G.E. Alt va Ast tekshiruvlarining klinik ahamiyati	409
Chalringra E I Cularymenava D N Valras vashdasi svallanda D	
Shokirova F.J., Suleymanova D.N. Keksa yoshdagi ayollarda B ₁₂	411
vitamini koʻrsatkichlarini oʻrganish	411
Shoxromboyev S.A., Ishanxodjayeva G.T., Ataniyazov M.K. Qon	412
tomir etiologiyali demensiyada kognitiv buzilishlar va ularni korreksiya	-
qilish	
qшэп	
Sobirova D.S., Rakhimbaeva G.S., Kim I.G. Modern technologies for	413
diagnostics of structural epilepsy in cerebrovascular pathology	
Sobirova D.S., Raximbaeva G.S., Kim I.G. Serebro-vaskulyar	

Klinik laborator diagnostikada innovatsion texnologiyalardan foydalanish, muammolar va yechimlar. 2023

- 6. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Laboratory work: study guide. Tashkent, 2023
- 7. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Laboratory work: electronic study guides. Tashkent, 2023
- 8. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Introduction to cytological diagnostics: study guide. Tashkent, 2023.
- 9. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Klinik laborator tahlillar uchun biologik material olish qoidalari: oʻquv uslubiy qoʻllanma. Toshkent, 2023.
- 10. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Peshobning klinik laborator tahlili: oʻquv uslubiy qoʻllanma. Toshkent, 2022. 49 b.

BEMORNI UMUMIY TAHLIL UCHUN BALG'AM YIG'ISHGA TAYYORLASH

Sayfutdinova Z. A. Toshkent tibbiyot akademiyasi

Umumiy klinik tadqiqotlar uchun balg'amni ertalab va och qoringa yo'talish paytida keng tomoq va vintli qopqoqli maxsus tibbiy idishda to'plash tavsiya etiladi. Og'iz bo'shlig'ining balg'am bilan aralashishini oldini olish uchun yo'talishdan oldin og'iz bo'shlig'ini tozalash amalga oshiriladi — tishlarni yuvish, og'iz va tomoqni qaynatilgan suv bilan yuvish kerak. Balg'am bemor tomonidan chuqur yo'tal orqali mustaqil ravishda yig'iladi.

Sifatli tahlil qilish uchun kamida 5 ml to'plash kerak. Maxsus steril idishda balg'am to'planadi. Yo'tal bilan ajralib turadigan balg'amni yig'ish kerak!

Balg'amni yig'ishdan oldin og'iz va tomoqni suv bilan yaxshilab chayish kerak. Balg'amni ovqatdan oldin va suv ichishdan oldin, dori-darmonlarni qabul qilmasdan, tishlarini cho'tka bilan yuvmasdan olish kerak (cho'tka shilliq qavatiga shikast yetkazishi mumkin, keyin balg'amda qon shaklli elementlari bo'lishi mumkin.

Umumiy klinik tadqiqotlar uchun 1 balg'amni ertalab va och qoringa yo'talish paytida keng tomoq va vintli qopqoqli maxsus tibbiy idishda to'plash tavsiya etiladi. 2 og'iz bo'shlig'ining balg'amga aralashishini oldini olish uchun tomoqni yo'talishdan oldin og'iz bo'shlig'ini tozalash amalga oshiriladi — tishlarni yuvish, og'iz va tomoqni qaynatilgan suv bilan yuvish kerak.

Og'iz bo'shlig'ini qayta tozalshdan so'ng, bemor ochiq deraza qarshisidagi stulga o'tirishi kerak. 2 marta chuqur nafas olinadi. 3-nafasda o'pka havo bilan to'ldirish uchun stuldan turiladi va shundan so'ng darhol kuch bilan o'pkadan havoni keskin chiqarib tashlanadi, shunda diafragma o'pkani siqib chiqaradi. Bunday jarayon tabiiy yo'talni keltirib chiqaradi.

Balg'am namunalari odatda Moraxella catarrhalis, Mycobacterium tuberculosis, Streptococcus pneumoniae va Haemophilus influence kabi infektsiyalar uchun tahlil qilinadi. Balg'amda boshqa patogenlar, shu jumladan OIV aniqlanishi mumkin. Bundan tashqari, balg'am namunalari o'pka saratonini yallig'lanishni baholashda foydalidir.Namunani aniqlashda surunkali yoki

laboratoriyaga iloji boricha tezroq va uni olgandan keyin 1 soatdan kechiktirmasdan yetkazib berish kerak. Tibbiy idishni salqin va qorong'i joyda saqlanadi. Balg'amni yo'talishi va maxsus plastik tibbiy idishga tupurishi, idishni vintli qopqoq bilan mahkam yopishi kerak.

Balg'am transportirovkasi. Yig'ilgan balg'am, ayniqsa material bakteriologik tahlil uchun mo'ljallangan bo'lsa, uyda saqlanmasligi kerak, lekin iloji boricha tezroq laboratoriyaga yetkazilishi kerak. Ko'p vaqt turganda material fizik-kimyoviy xususiyatlarini o'zgartiradi. Unda bakteriyalar ko'payadi. Hosil bo'lgan biomaterial imkon qadar tezroq laboratoriyaga yetkazilishi kerak. Optimal ravishda-yig'ishdan keyin 1 soat ichida.

Yo'naltiruvchi shaklda materialni olish vaqti va sanasini ko'rsatishni unutmasligimiz. Konteynerning markirovkasini ma'lumotlarini tekshiramiz (to'liq ismi, tug'ilgan sanasi). Materiallar va blankalar bo'lgan idishni iloji boricha tezroq laboratoriyaga olib boriladi va biomateriallar uchun shkafga qo'yiladi .

Agar tez tashish imkoni bo'lmasa, namunalar 4°S haroratda sovutgichga joylashtiriladi va balg'am yig'ilgandan keyin 1-2 soatdan kechiktirmay laboratoriyaga etkaziladi.

Balg'amni yig'ish uchun siz "ishlatilgan" idishlardan foydalanmaslik kerak, chunki ularning devorlari har xil bakteriyalar va zarralar bilan qoplangan. Shuning uchun yig'ish faqat steril idishda, keng bo'yin va mahkam yopiladigan qopqoq bilan amalga oshirilishi kerak. Tahlil rejalashtirilgan laboratoriya bo'limida olishinadi.

Yo'talish paytida infeksiyalarning havo orqali tarqalishi xavfi yuqori. Shuning uchun, yo'tal orqali havo tomchi infeksiyalari yuqishi xavfi yuqori bo'lsa, balg'amni yig'ish yaxshi havo aylanadigan joyda va boshqa odamlar yo'qligida amalga oshirilishi kerak.

JSST bo'yicha sil kasalligini o'rganish uchun balg'am uch marta yig'iladi: birinchi qismi 22-00 da, ikkinchisi ertasi kuni 6-00 da, uchinchisi 7-00 da. Yig'ilgan balg'amning birinchi qismi muzlatgichning pastki javonida saqlanadi. Balg'am vintli qopqoqli steril idishda yig'iladi.

Balg'amni bakteriologik tekshirish uchun (florasi va antibiotiklarga sezgirlik)ni balg'am ertalab bir marta vintli qopqoqli steril idishda yig'iladi.

Balg'am bo'lmasa, kechasi yoki erta tongda, materialni yig'ish uchun mo'ljallangan kunda, shifokor bilan maslahatlashgandan so'ng, yo'tal xususiyatini beruvchi ingalatsiyadan foydalaniladi.

Адабиётлар.

- 1. Курбонова З.Ч., Сайфутдинова З.А. Лаборатор текширувлар учун материал олиш коидалари: ўкув қўлланма. Тошкент, 2023.
- 2. Курбонова З.Ч., Сайфутдинова З.А. Лаборатор текширувлар учун материал олиш коидалари: электрон ўкув қўлланма. Тошкент, 2023.
- 3. Курбонова З.Ч., Сайфутдинова З.А. Клиник лаборатор тахлиллар учун биологик материал олиш қоидалари: ўқув услубий қўлланма. Тошкент, 2023.
- 4. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Laborator tekshirish uchun material olish qoidalari: oʻquv qoʻllanma. Toshkent, 2023.

Klinik laborator diagnostikada innovatsion texnologiyalardan foydalanish, muammolar va yechimlar. 2023

- 5. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Laborator tekshirish uchun material olish qoidalari: elektron oʻquv qoʻllanma. Toshkent, 2023.
- 6. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Laboratory work: study guide. Tashkent, 2023
- 7. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Laboratory work: electronic study guides. Tashkent, 2023
- 8. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Introduction to cytological diagnostics: study guide. Tashkent, 2023.
- 9. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Klinik laborator tahlillar uchun biologik material olish qoidalari: oʻquv uslubiy qoʻllanma. Toshkent, 2023.
- 10. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Peshobning klinik laborator tahlili: oʻquv uslubiy qoʻllanma. Toshkent, 2022. 49 b.

NAJAS OLISH QOIDALARI Sayfutdinova Z. A. Toshkent tibbiyot akademiyasi

Najasni tekshirish natijalari materialni yigʻib olishga koʻp jihatdan bogʻliq. Najas defekatsiyadan kechi bilan 8—12 soat keyin tekshirilishi kerak. Material toza, quruq idishga olinadi. Najasni unda gijja tuxumlari, qon sterkobilin boryoʻqligini tekshirish uchun material olinganida parafinlangan stakanchalardan foydalanish maqsadiga muvofiq boʻlsa, ovqatning nechogʻliq hazm boʻlganligini aniqlash uchun defekatsiyada chiqqan hamma najasni yigʻib olish kerak boʻlganida kattagina shisha idish ishlatish lozim.

Najasda yashirin qonni aniqlsh uchun material yig'ish qoidalari. Bir qancha hollarda koprologik tekshirish oldidan bemorni maxsus tayyorlash zarur boʻladi. Tekshirishdan maqsad yashirin qon borligini aniqlash boʻlsa, uni aniqlashga qaratilgan reaksiyaga koʻrsata oladigan masalliqlarni uch kungacha ovqatga ishlatmaslik kerak. Goʻsht, baliq, koʻk sabzavotlarning hamma turlari, pomidorlar ana shunday masalliqlardir. Huqnadan va surgi dori ichilganidan keyin, shamchalar holidagi dorilar qoʻyilganidan soʻng kanakunjut moyi yoki vazelin moyi hamda axlatning rangini oʻzgartiradigan dorilar (temir, vismut, bariy) ichilganidan keyin tekshirishga axlat yuborish yaramaydi.

Ba'zi dori moddalarini ichish va ba'zi mahsulotlarni iste'mol qilish natijasida najas rangi o'zgarib qolishi mumkin. Masalan, temir, vismut, meksaform singari preparatlar axlatni qora-gungurt rangga kiritib qo'yadi. Najas rangining patologik o'zgarishlaridan uning rangsizlanib qolishini aytib o'tish kerak, o't chiqaruvchi yo'llarning tiqilib qolishi natijasida ichakka o't tushmay qolganda axlat shu tariqa rangsizlanadi. Bunday najas axolik axlat deb ataladi. Ma'da-ichak yo'lining yuqori bo'limlaridan qon ketganida, qoramoyga o'xshash qop-qora axlatni ko'rsa bo'ladi. Bunday axlat melena deb ataladi.

Gelmint tuxumlari uchun najasni tekshirish. Sistalar va protozolarning vegetativ shakllari bo'yicha najasni o'rganish.Gelmint tuxumlari, shuningdek najasli protozoa sistalari to'g'ridan-to'g'ri parazitlarning hayot aylanishiga bog'liq.